

Van de voorzitter

Nieuwjaar

Namens het bestuur van de BGH wens ik u allen, BGH leden en uw partners, een gelukkig en voorspoedig 2014. Ik wens u behoud van een goede gezondheid en een jaar waarin u wederom maximaal kunt genieten van uw vrijheid, uw bezigheden en uw pensioen. Het jaar 2014 is ook het jaar waarin de BGH 25 jaar geleden werd opgericht, een gebeurtenis waaraan wij later in dit jaar gepaste aandacht zullen schenken. Met u hoop ik ook dat 2014 het jaar wordt waarin alle onzekerheden en twijfels ten aanzien van ons pensioen zullen worden weggenomen, zodat alle pensioengerechtigden, jong en oud, eindelijk met meer zekerheid weten hoe onze pensioenen er de komende jaren uit zullen gaan zien.

Daarnaast wens ik u allen toe dat onze economie in 2014 weer uit het dal zal klimmen, zodat onze pensioenfondsen, zowel van DHV als van Haskoning, nog verder kunnen herstellen en we weer een reëel uitzicht krijgen op toeslagen (en dus inflatiecorrectie).

Belangrijke beslissing voor Haskoning Pensioenfonds in 2014

Zoals u weet heeft het Haskoning Pensioenfonds (SPH) uw nominale pensioenrechten verzekerd bij Nationale Nederlanden-NN (zgn. Garantiecontract). Dit contract loopt tot eind 2014. Na afloop van dit contract heeft de SPH de mogelijkheid om het pensioenkapitaal bij NN te laten staan (zgn. "premienvrij achterlaten") of het bij NN weg te halen en daarna zelf te beheren, zoals door de voorzitter van de SPH tijdens de ledenvergadering van 6 november 2013 werd toegelicht (zie samenvatting van deze presentatie verderop in deze nieuwsbrief). Medio dit jaar moet de SPH samen met de werkgever (RHDHV) hierover een beslissing nemen en NN uiterlijk 30 juni 2014 de keuze meedelen. De SPH is nog volop bezig om alle mogelijkheden te analyseren en alle opties lijken op dit moment nog open.

De beste optie hangt niet alleen af van diverse actuariële en economische voorspellingen (i.e. verwachting van rendementen, sterftetabellen, dekkingsgraden, kansen op toeslagen, etc.), maar ook van de onderhandelingen met NN over een exit-premie (d.w.z. hoeveel is het NN waard dat de SPH het voor NN verliesgevend garantiecontract beëindigd?) en het recht van de SPH op een indexatietoeslag in 2014 tegen (gunstige) voorwaarden van het garantiecontract. Daarnaast wordt de keuze van de beste optie mede, zij het in geringere mate, bepaald door de nieuwe pensioenregeling van RHDHV die in 2015 van kracht moet worden, maar nog niet definitief vastligt (o.a. premiehoogte en overschot, toeslagen beleid, organisatie van het fonds), evenals de nieuwe pensioenwet die ook in 2015 van kracht wordt (pensioenakkoord) en nu nog vele losse einden kent.

Alles bij elkaar een bijzonder complex vraagstuk en een lastige keuze, waarvoor de SPH nog maar weinig tijd heeft. Maar het BGH bestuur heeft het volste vertrouwen dat de SPH en het bestuur van RHDHV een weloverwogen keuze zullen maken, rekening houdend met de belangen van alle betrokkenen. Dit vertrouwen is gebaseerd op de deskundigheid en betrokkenheid binnen het bestuur van de SPH, de heldere analyses die de SPH in de voorgaande jaren steeds heeft laten zien en de open en transparante wijze van communicatie met de leden en stakeholders. Tot dus ver is het BGH bestuur het in grote lijnen eens met de uitgangspunten en de visie van de SPH ten aanzien van de toekomst van de SPH. Wij steunen in het bijzonder de visie om de SPH ook na 2014 nog enige tijd in stand te houden en de fusie met het DHV fonds uit te stellen tot dat beide fondsen een gelijkwaardige financiële positie hebben.

De optie waarbij de SPH ook na 2014 zelfstandig doorgaat met de huidige deelnemers (actieven en gepensioneerden), met premie inkomsten voor actieve deelnemers en behoud van het verzekeringscontract met NN (d.w.z. dat de nominale pensioenrechten

BELANGENVERENIGING GEPENSIONEERDEN HASKONING

Secretariaat: Tiberiusplein 3
6522 LC Nijmegen

telefoon: 024 360 70 62
e-mail: secretariaat@bghaskoning.nl
website: www.bghaskoning.nl

INGbank: 64 23 44 t.n.v. Belangenvereniging Gepensioneerden Haskoning te Berg en Dal

van deelnemers per 31.12.2014 dan levenslang verzekerd blijven) biedt, voor zover wij nu kunnen overzien, de beste garantie voor behoud van onze pensioenaanspraken met een redelijke tot goede kans op inflatiecorrecties (toeslagen). Wij steunen ook de acties die de SPH op dit moment terecht onderneemt om ons recht op toeslagen onder de lopende garantiecontractvoorwaarden nog in 2014 te verzilveren.

In deze beslissende laatste fase van het pensioen aanpassingsproces zal de BGH nauw contact onderhouden met de SPH en de andere stakeholders (Werkgever en Ondernemingsraad) en heeft daarom de SPH en het bestuur van RHDHV gevraagd om de BGH op de hoogte te houden van de voortgang en ons tijdig over de voorgenomen beslissingen en keuzes te informeren, zodat de BGH voldoende tijd krijgt om, indien nodig geacht, hierover professioneel advies in te winnen.

Wij wensen de SPH, de werkgever en de OR veel sterkte en wijsheid toe bij het nemen van de beslissingen dit jaar, welke van cruciaal belang zullen zijn voor de toekomst van de SPH en de pensioenen van RHDHV.

Maarten Vierhout

BGH bestaat dit jaar 25 jaar

In 2014 is het 25 jaar geleden dat Gerard Kleber, Bram Vis, Maarten Verboom en Frits Hoekveld op het terras van het Landgoed Groot Warnsborg te Arnhem besloten een Belangenvereniging voor Gepensioneerden van Haskoning (BGH) op te richten. De eerste 2 jaar na de oprichting werd er vergaderd in De Vereeniging, maar in 1991 bood de toenmalige Directie van Haskoning de BGH aan om voortaan in het kantoor van Haskoning aan de Barbarossastraat te vergaderen.

Medeoprichter Frits Hoekveld stuurde ons een fraaie foto van het eerste bestuur, waarvoor wij hem hartelijk danken. Deze foto is genomen tgv het 110-jarig bestaan van Haskoning in 1991. Van links naar rechts zitten op de foto Gerard Kleber (voorzitter), Bram Vis, Frits Hoekveld, Dien Reytenbagh (sociale zaken), Maarten Verboom en Bouke Klijnstra (pensioen en verzekeringen).

Met uitzondering van Frits Hoekveld zijn helaas alle bestuursleden van het eerste uur overleden.

Het bestuur van de BGH is voornemens om ons 25-jarig bestaan te vieren samen met de **Algemene Ledenvergadering op 4 november 2014**. Omdat RoyalHaskoningDHV heeft aangekondigd dat het kantoor "Barbarossastraat" in Nijmegen eind 2014 gaat verhuizen naar de kantoorstoren "52 Degrees" in Nijmegen, zal deze bijzondere ALV en de viering van het 5de Lustrum dus tevens het afscheid zijn van dit karakteristieke gebouw waar Haskoning sinds 1990 heeft gezeteld en waar velen van ons goede herinneringen aan hebben. Reserveer deze datum, 4 november 2014, al vast in uw agenda

BELANGENVERENIGING GEPENSIONEERDEN HASKONING

Secretariaat: Tiberiusplein 3
6522 LC Nijmegen

telefoon: 024 360 70 62
e-mail: secretariaat@bghaskoning.nl
website: www.bghaskoning.nl

INGbank: 64 23 44 t.n.v. Belangenvereniging Gepensioneerden Haskoning te Berg en Dal

Moeten wij ons als gepensioneerden ècht schamen?

Solidariteit tussen jong en oud op de proef gesteld

Het afgelopen jaar werd in Nederland een heftige discussie gevoerd over de houdbaarheid van ons pensioensysteem, in het bijzonder over de solidariteit tussen jongeren en ouderen. Deze discussie is tussen jongeren en ouderen flink geëscaleerd. Ouderen roepen in koor "Handen af van ons pensioen" en "Wij worden het hardst gepakt", terwijl de jongeren de ouderen verwijten dat ze "de pensioenpotten leeg halen" en "er niks voor de jongeren overblijft". De meest polariserende bijdrage aan dit debat kwam zonder twijfel van journaliste Yvonne Hofs (zelf een veertiger), in de Volkskrant in september 2013: "*Beste 60-plussers, ik schrik van jullie schaamteloze egoïsme en onwetendheid*". Het artikel had een grote impact in het publieke debat. De Volkskrant organiseerde een symposium over dit onderwerp in Amsterdam waaraan ook op televisie de nodige aandacht werd besteed. De KNVG bestreed Hof's stellingname daar bij monde van voorzitter Martin van Rooijen, maar beklemtoonde ook dat voor de KNVG de solidariteit tussen de generaties juist een hoofduitgangspunt is. De vraag blijft leven: heeft mevrouw Hofs gelijk?

Een belangrijk debat

Het is volkomen begrijpelijk dat in tijden van economische stagnatie en bezuinigingen de discussie over de rechtvaardigheid en houdbaarheid van ons pensioenstelsel weer extra fel oplaait en ook dat daarbij niet de feiten maar de emotie vaak de boventoon voert. Hoewel dit kan leiden tot verkeerde beeldvorming van het pensioenvraagstuk in beide kampen, is het voordeel van dit debat toch dat iedereen gedwongen wordt om er over na te denken. Moeten ouderen, in het bijzonder gepensioneerden zich misschien toch afvragen of ze voldoende solidair zijn met jongeren en eigen belang niet te veel laten prevaleren? Deze vraag leek het waard er een stukje in onze nieuwsbrief aan te wijden. Wij hebben daarom getracht onze gedachten en observaties over dit onderwerp weer te geven, waarin wij ons gezien de complexiteit van het vraagstuk hebben beperkt tot de voor ons meest opvallende zaken.

Het debat over de huidige pensioenproblematiek kan globaal ingedeeld worden in drie categorieën:

1. Politiek en wetgeving
2. Conjunctuur en economie
3. Pensioenfondsbeheer (reglement, beleggingen, uitvoering)

Laten we eens kijken hoe in elk van deze categorieën de solidariteit tussen jong en oud in het geding is.

1. Politiek en wetgeving

Politiek en wetgeving bepalen o.a. de juridische en fiscale voorwaarden van ons pensioenstelsel en daarmee de belasting- en in belangrijke mate de premiedruk en uiteindelijk hoeveel iemand netto overhoudt (koopkracht). De huidige **bezuinigingsmaatregelen** treffen iedereen, maar ouderen menen dat ze in verhouding te veel moeten inleveren, terwijl jongeren het tegenovergestelde beweren.

Welvaartsontwikkelingen bij oud en jong

Het is zeker zo dat de welvaart van ouderen in zijn algemeenheid de laatste decennia sterk is verbeterd, maar dit is mede het gevolg van een inhaalslag met betrekking tot pensioendeelname, dat wil zeggen : het aantal mensen dat toegang tot een aanvullende

pensioenvoorziening heeft gekregen is sterk gestegen, waardoor ook het gemiddelde inkomen van deze groep is gestegen. Niettemin is het goed te bedenken dat het gemiddelde aanvullende pensioen van ouderen slechts € 800 per maand bedraagt (cijfers van 2011), en samen met de AOW is dat gemiddeld niet meer dan 55 % van het modale inkomen. (KNVG, okt 2013). En circa een kwart miljoen ouderen heeft nog steeds geen enkel aanvullend pensioen! Anderzijds is het gemiddelde salarisniveau van jongeren flink toegenomen, zodat zij een relatief hoger pensioen (kunnen) opbouwen dan de ouderen van nu hebben; de pensioengrondslag is ongeveer verdubbeld sinds 2000.

Vermogensontwikkelingen van ouderen

Ook het onbetwistbare feit dat ouderen gemiddeld meer vermogen bezitten dan jongeren (voornamelijk in huizen) wordt vaak genoemd als argument om de pensioenen van ouderen nu te korten ten gunste van de jongeren maar daarbij wordt dan over het hoofd gezien dat het logisch is dat je vermogen opbouwt in de loop van je leven; jongeren staan daarbij dus bijna per definitie aan het begin van die opbouw. Bovendien zal in de meeste gevallen het eventueel aanwezige vermogen via het erfrecht uiteindelijk toch bij de kinderen terecht komen. Het zou toch overigens ook bizar zijn er van uit te gaan dat iedereen ongeacht leeftijd op ieder moment het "recht" zou hebben op een zelfde omvang van zijn/haar vermogen.

Ouderen zijn bereid bij te dragen

Het blijft o.i. uitermate lastig om de inkomens en koopkrachtontwikkelingen van ouderen en jongeren op een goede en objectieve manier met elkaar te vergelijken – nog afgezien van de vraag waar de grenzen van die categorieën eigenlijk liggen - , maar de gegevens lijken toch te suggereren dat tot nu toe de welvaart van ouderen niet onevenredig sterk is toegenomen ten opzichte of ten koste van de jongeren. Ouderen hebben gemiddeld meer te besteden dan jongeren, maar dat is op zich zelf geen vreemde zaak en bovendien zijn de verschillen binnen de groep, net zoals bij de jongeren, groot, zelfs zeer groot.

Ouderen kunnen dus best naar draagkracht bijdragen aan de bezuinigingen van de overheid. Dat doen zij ook al. Vanaf 2008 hebben ouderen immers meer koopkracht ingeleverd dan jongeren, vooral door hogere belasting voor 65 plussers (o.a. door de fiscalisering van de AOW, de heffingskorting), hogere zorgbijdragen en (vermogensafhankelijke) zorgkosten, en verlaging en uiteindelijk afschaffing van de partner AOW.

Mits de bijdrage aan de bezuinigingen ook voldoende wordt gedifferentieerd naar draagkracht (inkomen, persoonlijke situatie), blijken veel ouderen ook best bereid om mee te betalen aan maatregelen ter bestrijding van de crisis en zeker als daarmee de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt wordt verbeterd. Het gaat immers (mede) over de toekomst van hun eigen kinderen en kleinkinderen, dus waarom zouden ze die niet willen helpen!

De politiek geeft vaak een vertekend beeld

Helaas wordt de beeldvorming over die bereidheid van ouderen om bij te dragen sterk vertekend door enkele politieke partijen (o.a. 50+, PVV, SP) en vakbonden, die halsstarrig volharden in het standpunt dat ouderen het al zo slecht hebben en onevenredig hard worden getroffen door de ombuigingsmaatregelen. Met name de 50+ Partij geeft bovendien een verkeerd beeld en gebruikt verkeerde argumenten voor hun standpunt, door pensioenkortingen ook als bezuinigingsmaatregel van de overheid te zien – en dat is ten onrechte. Weliswaar zijn veel pensioenen al vele jaren niet meer geïndexeerd en is er inmiddels ook door een aantal pensioenfondsen gekort op de pensioenuitkeringen, wat gemiddeld inderdaad heeft geleid tot een forse daling van het besteedbaar inkomen van

ouderen, maar is dit niet een direct gevolg van bezuinigingsmaatregelen van de overheid, maar van de conjunctuur en/of slecht pensioenbeheer. De eis van deze partijen om ouderen meer te ontzien bij de bezuinigingen *omdat* ze door pensioenkortingen al (te) veel koopkracht hebben ingeleverd en de jongeren *daarom* meer te laten bijdragen, is dan ook gebaseerd op een onjuist argument. Afwijzing van die eis door jongeren en andere weldenkende organisaties en politici is dus terecht. Jongeren hebben hier een punt: deze politieke partijen en hun aanhangers baseren hun standpunt te veel op puur eigen belang ten koste van jongeren en onjuiste feiten, al wordt die gedeeltelijk ook veroorzaakt door onwetendheid (te denken valt hier dan in het bijzonder aan de 50+ partij, waarvan de voormalig leider Henk Krol niet gehinderd leek door veel kennis).

Overigens beseffen vele jongeren gelukkig ook dat ze baat hebben bij welvarende ouderen, die in staat zijn te consumeren (en daarmee de economie draaiend helpen houden), onbezoldigd en vrijwilligers werk te doen, en – last but not least – financiële en sociale steun in allerlei vorm aan hun kinderen te verlenen.

Fiscale maatregelen zijn nu niet in het voordeel van jongeren

De noodzaak om te bezuinigen (i.c. de politieke wil om het begrotingstekort te verminderen) heeft ook geleid tot aanpassingen van de **pensioenwetgeving**, die direct nadelige gevolgen (kunnen) hebben voor actieve werkenden en met name jongeren. In het bijzonder de verlaging van **de fiscaal onbelaste pensioenopbouw** (het zgn. Witteveen kader) en de nieuwe regels voor de berekening van de dekkingsgraad (met name **de rekenrente**) geven terecht aanleiding tot bezorgdheid bij jongeren.

De verlaging van de pensioenopbouw (van 2,25%/jaar naar 1,85 %/jaar) betekent dat jongeren langer moeten doorwerken om het zelfde pensioenniveau te bereiken. In principe is dat haalbaar gezien de verhoging van de pensioenleeftijd, maar in de praktijk blijkt dat jongeren van nu veel meer van baan veranderen en dus meer moeite hebben om het gewenste pensioen (van bijv. 70 % van het middelloon) ook daadwerkelijk op te bouwen. Ook worden momenteel steeds meer jongere werknemers min of meer gedwongen om zelfstandig ondernemer of ZZP-er te worden, waardoor zij niet meer in een pensioenfonds kunnen blijven deelnemen. Het is dus te voorzien dat jongeren daarom gemiddeld minder pensioen zullen opbouwen dan de vorige generaties. Echter, dit is een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en ook keuzes van jongeren zelf.

Mogelijkheden voor pensioenopbouw jongeren moeten uitgebreid

Het is niet redelijk ouderen voor deze ontwikkelingen verantwoordelijk te houden. Wel is het de verantwoordelijkheid van de politiek en ouderenorganisaties om voor dit probleem meer aandacht te hebben. Niemand is gebaat bij een afbraak van onze pensioenverworvenheden met als gevolg straks een toenemend aantal ouderen (i.c. de jongeren van nu) met onvoldoende aanvullend pensioen. De wetgeving en pensioeninstellingen moeten daarom faciliteren dat werkenden makkelijker hun pensioenopbouw bij een pensioenfonds kunnen voortzetten als ze van baan veranderen of ZZP-er worden (waardeoverdracht) en ook tijdens perioden van werkloosheid. Ook is het wenselijk dat werkenden, die duidelijk te weinig pensioen opbouwen, extra pensioen boven de norm van 1,85 % belastingvrij mogen bijsparen. Als wij de geluiden in de media beluisteren dan denken wij dat de meeste ouderen en ook pensioenfondsen hier aan de kant van de jongeren staan. Dat neemt niet weg dat ouderen hun invloed nog meer kunnen aanwenden om de jongeren op dit punt te steunen, bijvoorbeeld via ouderen en maatschappelijke organisatie, pensioenfondsen en de politiek. Dit is overigens ook het standpunt dat de KNVG uitdraagt waar en wanneer zij kan.

De invloed van de rekenrente

De wetgeving met betrekking tot de **rekenrente** (het zgn. financieel toetsingskader of FTK) is al jaren een punt van discussie. Want hoe werkt het? Een te hoge (optimistische) rekenrente leidt tot onderschatting van de pensioenverplichtingen van het fonds en dus een te hoge dekkingsgraad, met het risico dat het fonds op termijn onvoldoende kapitaal heeft om dan ook de pensioenen van de huidige jongeren, die dan de ouderen zijn (!!), te kunnen betalen. Ouderen, met name de gepensioneerden, daarentegen hebben belang bij een hoge of optimistische rekenrente om te voorkomen, dat er gekort moet worden en om vaker indexatie (toeslagen) mogelijk te maken. Omgekeerd leidt een te lage rekenrente tot een te lage dekkingsgraad en dus het onnodig korten op huidige (en toekomstige!!) pensioenuitkeringen. Jongeren zijn dan ook terecht bezorgd dat er door te hoge rekenrentes te snel of te veel wordt geïndexeerd, met nadelige gevolgen voor hun eigen pensioen in de toekomst.

Het is de taak van de overheid om de optimale rekenrente voor te schrijven, dat wil zeggen: een rekenrente die voorkomt dat er te veel pensioen uitbetaald wordt, maar ook dat er onnodig wordt gekort. De deskundigen zijn het al jarenlang niet eens over wat die optimale rente dan zou moeten zijn. Maar men is het er wel over eens dat het gemiddelde rendement uit het verleden van een fonds **niet** die optimale rekenrente is. ("*resultaten uit het verleden etc.....!*"). Anderzijds lijkt een rekenrente die te ver afstaat van de werkelijk behaalde en haalbare rendementen ook geen juiste keuze.

Overigens is een correcte en optimale rekenrente cruciaal voor de houdbaarheid van het pensioensysteem en dus in het belang van alle deelnemers, oud en jong! Ouderen en pensioenorganisaties die pleiten voor (te) hoge rekenrentes, hebben te weinig oog voor het belang van de jongeren en zijn te veel uit op korte termijn en eigen belang.

6

2. Conjunctuur en economie

Natuurlijk zijn ook de **recessie** en **economische crisis** (conjunctuur) veroorzakers van lage rentes (dus ook een lage rekenrente), lage rendementen en lagere salarissen, met als direct gevolg hogere pensioenpremies en lagere dekkingsgraden. Hoewel sommige jongerenorganisaties de neiging hebben om ook de huidige crisis toe te schrijven aan de ouderen (i.c. de babyboomers), blijft de algemene opinie toch dat dat een te eenvoudige redenering is en dat de economische recessie voornamelijk een gevolg is van de internationale monetaire en bankencrisis. Op dit punt is de solidariteit tussen ouderen en jongeren, tussen gepensioneerden en werkenden, dus niet in het geding.

3. Pensioenfondsbeheer**Gedifferentieerde premies**

Het pensioenreglement en het fondsbeheer, daarentegen, kunnen wèl tot tegengestelde belangen van jongeren en ouderen leiden. De **collectieve pensioenfonds** zijn gebaseerd op **omslagfinanciering** en **solidariteit** tussen jongere en oudere deelnemers, d.w.z. bij de meeste fondsen is de premie (qua percentage) voor iedereen gelijk (de zgn. doorsnee premie). De premie is vaak gebaseerd op het gemiddelde van het werknemersbestand. Maar als een bedrijf relatief veel ouderen in dienst heeft, valt – als er sprake is van een bedrijfspensioenfonds - de premie hoger uit. Ook voor de betreffende jongeren in dat bedrijf dus. Voor jongeren is de premie dan te hoog en voor de ouderen te laag. Men zegt ook wel: jongeren subsidiëren de ouderen. De premie van een jongere rendeert immers veel langer dan die van een oudere werknemer en zou voor een jongere dus lager kunnen zijn. Als iedereen tot aan de pensioenleeftijd

in het fonds blijft, wordt dit verschil genivelleerd en krijgt iedereen uiteindelijk het zelfde pensioen. Maar voor jongeren die tussentijds van werkgever veranderen is dit nadelig, omdat ze minder kapitaal opbouwen en meekrijgen voor waardeoverdracht dan waarvoor ze premie betaald hebben.

Jongerenorganisaties, nu ook gesteund door de AFM en enkele politieke partijen, pleiten voor een **leeftijdsafhankelijke premie**. De pensioenwet staat dit wel toe, mits het pensioen op einddatum voor iedereen gelijk blijft, want als dit niet zou zijn, dan is er volgens de wet "Gelijke Behandeling" sprake van leeftijdsdiscriminatie. Echter, de meeste fondsen passen deze leeftijdsafhankelijke premie niet toe, omdat de uitvoering erg ingewikkeld is (dus meer kosten met zich meebrengt) en omdat oudere werknemers dan te duur worden. De werkgever betaalt immers ca. 2/3 van de premie. Dit zou dus leiden tot verlies van werkgelegenheid voor ouderen.

Niettemin is de claim dat de doorsneepremie nadelig is voor jongeren die vaak van baan veranderen of zelfstandig worden, terecht. Ouderen en pensioenorganisaties zouden daarom meer oog voor dit probleem moeten hebben en er bij de politiek en de toezichthouders op aan moeten dringen om te onderzoeken of andere vormen van omslagfinanciering het nadelig effect voor jongeren kunnen verzachten, zonder dat solidariteit en duurzaamheid van het fonds in gevaar komen. De kunst is om de juiste modus te vinden tussen wat jongeren nog willen betalen voor een aanvullend pensioen en wat daar tegenover wordt gesteld aan garanties.

Waarom géén individueel pensioen?

Jongeren claimen dat door **slecht vermogensbeheer, hoge kosten** en te **hoge pensioenuitkeringen** het vermogen van de pensioenfondsen wordt uitgeput, zodat hun pensioenen straks verlaagd moeten worden. Er wordt door hen daarom vaak gepleit om **verplichte deelname** aan het collectieve pensioenfonds los te laten; diverse jongerenorganisaties willen zelfs een totale afschaffing van het collectieve systeem en een complete overgang naar een **individueel pensioenstelsel**.

Uiteraard is niemand, jong of oud, gebaat bij slecht beheer en hoge kosten of bij ongedekte indexatie van pensioenen, maar indien de verplichte deelname wordt opgegeven verdwijnt één van de essentiële pijlers onder het systeem. Zonder verplichte deelname kan een collectief pensioenfonds niet overleven. De overstap naar het individuele (vaste premie) pensioen komt mogelijk tegemoet aan de bezwaren van jongeren tegen het collectieve pensioen, maar alle vergelijkende studies geven tot nu toe aan dat het rendement en het opgebouwde pensioen bij de zelfde premie in het geval van een collectief pensioenfonds altijd hoger is dan bij een individueel pensioen systeem, dat overigens iedereen feitelijk nu ook al bij iedere levensverzekeringsmaatschappij kan inkopen.

Jongeren verwijten de ouderen ook dat zij het zijn die de overgang naar een individueel pensioen tegenhouden. Maar de beslissing over het individueel pensioen wordt door de sociale partners genomen (werkgever en vakbond of ondernemingsraad), waarin zowel oud als jong vertegenwoordigd zijn. Vooralsnog zijn verreweg de meeste sociale partners van mening dat het collectieve systeem de meeste voordelen heeft en daarom, volgens ons terecht, niet bereid het collectieve systeem (volledig) in te ruilen tegen het individuele pensioen. Wel is er steeds meer belangstelling voor tussenvormen, b.v. een basis collectief pensioen (met vaste premie) met "daarbovenop" een facultatieve individuele regeling, zoals RHDHV ook heeft voorgesteld voor de nieuwe post-fusie pensioenregeling.

Schaamte onnodig maar wel meer aandacht voor de pensioenproblematiek van de jongeren

Concluderend vinden wij dat het met het "schaamteloze egoïsme" van ouderen dus wel meevalt, behoudens individuele gevallen en enkele maatschappelijke en politieke organisaties, met name de 50+ partij. Wel is er bij ouderen veel "onwetendheid", gedeeltelijk veroorzaakt door verkeerde voorlichting door de politiek en maatschappelijke organisaties. Maar ook - en dat is geen nieuw verschijnsel, zoals wij allen kunnen weten - jongeren hebben door onwetendheid en een gebrek aan interesse vaak een verkeerd beeld van de pensioenproblematiek.

Anderzijds is de bezorgdheid over de pensioentoekomst van de jongeren wel terecht en gebeurt er wellicht te weinig door de pensioengremia en politiek om die toekomst te verbeteren. Door de volatiliteit van de arbeidsmarkt, de job-hop trend, de noodzaak om zelfstandig ondernemer of ZZP-er te worden, profiteren de jongeren het minst van de voordelen van het collectieve pensioen systeem. Ouderen, pensioenorganisaties, sociale partners en politiek, samen met jongerenorganisaties, doen er goed aan om serieus naar oplossingen te zoeken voor de pensioenproblemen van de jongeren, zelfs als dit zou leiden tot iets minder pensioen. Enerzijds voorkomt dit dat jongeren op termijn het voortbestaan van het collectieve pensioen in gevaar kunnen brengen, anderzijds voorkomt het dat er grote pensioentekorten bij jongeren en volgende generaties gaan ontstaan. En laat jong en oud zich er van bewust zijn: de jongeren van nu zijn de ouderen van straks.

Maarten Vierhout en Peter Jonquière

Bovenstaand artikel is geschreven op persoonlijke titel en vertegenwoordigt niet noodzakelijkerwijs de mening van het BGH bestuur. Wij stellen reacties op dit artikel zeer op prijs, die u kunt sturen naar het BGH secretariaat: secretariaat@bghaskoning.nl.

Dit artikel en (met uw instemming) uw reacties zullen wij op de BGH website plaatsen.

Ook nodigt het BGH bestuur u uit om opiniestukken en columns naar ons te sturen, die wij graag zullen plaatsen in de volgende nieuwsbrief van juni/juli 2014 en op de BGH website: www.bghaskoning.nl.

Samenvatting voordracht Anton Driesse, voorzitter van de SPH

Voorafgaand aan de laatste Algemene Ledenvergadering van 6 november 2013 heeft de heer Anton Driesse, voorzitter van de SPH, een voordracht gehouden over de laatste ontwikkelingen binnen de SPH. Daarbij is ingegaan op de nieuwe pensioenregeling, de voortgang in de stuurgroep, het einde van ons garantiecontract op 31 december 2014 en een vooruitblik op beleggingsresultaten 2013.

De nieuwe pensioenregeling en de samenwerking met SPDHV

De nieuwe pensioenregeling is op hoofdlijnen bekend. De nieuwe regeling gaat voornamelijk uit van 1,75% opbouw per jaar met pensioen leeftijd 67 jaar (was 2,25% per jaar met pensioenleeftijd 65 jaar) e.e.a. in overeenstemming met wetsvoorstel Witteveenkader 2015. De onzekerheid over dit wetsvoorstel is echter nog niet voorbij. De

regeringsvoorstellen hebben de eerste kamer niet kunnen passeren. Indien er nog enige fiscale verruiming komt zal de OR dit zeker willen benutten. De nieuwe regeling ligt ter instemming bij de OR.

Beide besturen zijn in constructief overleg over samenwerken van de fondsen. SPDHV heeft dit voorjaar 5,6% gekort; er is waarschijnlijk geen tweede korting nodig (aandelen doen het goed). In het kader van het herstelplan van SPDHV moet eind van het jaar het dekkingstekort zijn opgelost, m.a.w. het minimaal vereist eigen vermogen moet leiden tot een dekkingsgraad van c.a. 104%. Gegeven de huidige dekkingsgraad van het fonds ligt het in de verwachting dat deze dekkingsgraad ultimo 2013 wordt bereikt. Het toekennen van toeslagen mag bij het bereiken van het MVEV en mag maximaal bij het bereiken van het reservetekort het VEV. Dit is bij SPDHV op een dekkingsgraad van c.a. 118%. Bij tussenliggende dekkingsgraden mag naar rato een toeslag worden toegekend.

Beide fondsen zullen nog een aantal jaren separaat verder gaan (b.v. tot 2020). In geval van één fonds zouden de vermogens gescheiden moeten worden. Echter in geval van problemen met onderdekking loopt men het risico dat op instructie van De Nederlandse Bank alle in het fonds aanwezige vermogens dienen te worden ingezet om een korting te voorkomen. Een administratieve samenwerking of multi-OPF lijkt haalbaar als eerste stap. Op termijn wel één fonds.

Voortgang in stuurgroep

Nu de nieuwe regeling op hoofdlijnen gereed is, wacht de stuurgroep op instemming van de OR. Instemming is moeilijk voor de OR als gevolg van nog bestaande onzekerheden. In de tussentijd vindt de voorbereiding plaats van een risicobereidheidsmeting (uit te voeren door externe partij) onder deelnemers en gepensioneerden en zal er overleg zijn over de structuur van de fondsen waarbij de wijze waarop het garantiecontract zal worden beëindigd nog een onzekere factor is.

Het beleggingsbeleid van DHV en SPH (NN) verschilt sterk. DHV gaat er van uit dat risico nemen loont (op welke termijn?) terwijl SPH (NN) pruderter of zoals u wilt conservatiever belegt. Indien bij het einde van het garantiecontract van SPH alles premievrij bij NN wordt achtergelaten dan zijn de nominale rechten gegarandeerd. Het verwachte eigen vermogen van circa € 60 miljoen is echter lang niet voldoende voor koopkrachtbehoud van deze rechten over de gehele looptijd. Dit kan worden verbeterd door premie-inkomsten te gebruiken. DHV stelt zich op het standpunt dat premies niet gebruikt dienen te worden voor het verlenen van toeslagen van al ingekochte rechten, toeslagen moeten in hun visie opgebracht worden door beleggingsresultaten. SPH heeft tot 2011 de premiemarge gebruikt voor het financieren van toeslagen. Ook de jongeren zullen dit echter niet meer willen en de marges zijn na 2015 klein. Plannen worden gemaakt naar wat voor stelsel over te gaan en voor de overgangssituatie. De kans op toeslagen in 2015 of 2016 moet gehandhaafd blijven.

Einde garantiecontract 31-12-2014

In beginsel zijn er 3 mogelijkheden:

1. Premievrij achterlaten van depot en nominale rechten met winstdeling;
2. Premievrij achterlaten van depot en nominale rechten zonder winstdeling;
3. Buy out van depot en nominale rechten waarbij de waarde van het depot toekomt aan SPH en nominale rechten komen te vervallen.

Optie 1 is niet interessant. De overrente gaat helemaal op aan kosten. Optie 2 is slecht voor jonge deelnemers en slapers. Toch is dit de meest waarschijnlijke optie. Bij optie 3 is er een gat van € 45 miljoen tussen de pensioenverplichtingen en de waarde van het gesepareerd depot, waardoor bij einde garantiecontract terstond een onderdekking zal ontstaan en er gekort moet worden. Is ook niet interessant.

Vierde mogelijkheid is een buy out van depot en nominale rechten waarbij de waarde van de VPV wordt uitgekeerd aan SPH en nominale rechten komen te vervallen. Deze mogelijkheid staat niet in het contract maar staat ter discussie onder bepaalde voorwaarden. Dit kan interessant zijn voor NN omdat men af wil van deze contracten i.v.m. de komende beursgang. Op dit moment wil NN deze optie niet, omdat zij er van uit gaat een staartrisiko te lopen, waarvoor een reservering moet worden gemaakt (claims in geval van onderdekking). De optie kan interessant worden indien het risico voor NN kan worden uitgesloten (mogelijk kan de Nederlandse Bank hiervoor vrijwaren). De optie zou het samensmelten van de fondsen SPH en SPDHV kunnen versnellen. Deze mogelijkheid biedt SPH kans op beleggingsrendement en vrijval, echter stelt SPH bloot aan beleggingsrisico's.

Het eigen vermogen van de SPH per 31-12-2014 wordt geschat op € 60 miljoen. Dit bedrag wordt beheerd door SPH en heeft als doel toeslagverlening voor pensioenen en pensioenrechten ingekocht tot en met eind volgend jaar. Dit bedrag zal niet voldoende zijn om tot in lengte van jaren deze rechten op koopkracht te houden.

D.m.v. premie inkomsten na 31-12-2014 kan koopkrachtbehoud worden verbeterd echter:

- premie aanwenden voor back service is een omslag stelsel wat voor jonge deelnemers nadelig uitkomt;
- beschikbare premiemarge is beperkt.

Er dient rekening te worden gehouden met onvolledige compensatie van koopkracht. Het nieuwe toeslagenbeleid voor de periode na 31-12-2014 dient nog door het bestuur te worden uitgewerkt en te worden vastgesteld. Wanneer NN bereid is de VPV aan SPH uit te keren en SPH volledig in eigen beheer verder kan gaan KAN door beleggingsresultaat en vrijval de koopkrachtcompensatie gunstiger uitvallen.

Het inkopen van toeslagen bij NN is op dit moment te duur. NN biedt voor € 60 miljoen een doorlopende indexatie van slechts 0,5% per jaar. Voor een eenmalige indexatie van 3,5% vraagt men € 14 miljoen (marktgrondslag), terwijl dit op basis van de contractgrondslag € 7 miljoen zou kosten. Op dit moment bereid SPH met haar adviseur een notitie voor om NN te bewegen toeslagen in te kopen tegen contractgrondslagen. NN stelt hiertoe niet verplicht te zijn omdat de dekkingsgraad lager is dan 112%. SPH is het hiermee niet eens. Vooralsnog is hierover geen zekerheid.

Vooruitblik op beleggingsresultaten 2013

Er is een positieve overrente. VPV daalt enigszins door stijgende rente en afnemend aantal actieve deelnemers. Door premiemarge en overrente zal het eigen vermogen groeien tot circa € 60 miljoen ultimo 2014. Wanneer NN bereid is toeslagen te accepteren tegen contractgrondslagen, dan zal het eigen vermogen gedeeltelijk worden gebruikt voor indexatie in 2014. Anders is indexatie pas na 2015 haalbaar.

Mijnenvelden in Geronthië

Op tafel ligt een uitnodiging. Een uitnodiging voor het zoveelste lustrum van uw middelbare school. Terwijl u nog nadent of u wel of niet zult gaan, begint het berichten te regenen via al uw sociale media. Het lustrum wordt verguisd en opgehemeld. Er zit een lijn in. Oude leuke kennissen vinden het leuk. Afwijzers waren altijd al azijnpissers. En zo komt het, dat u zich inschrijft en een paar weken later vol verwachting het vertrouwde schoolgebouw betreedt.

Uw naamplaatje en wat consumptiebonnen liggen al voor u klaar. U moet naar lokaal 7A3. De school blijkt volkomen verbouwd. U krijgt een brugklassertje mee, dat u feilloos door het labrynt naar het aangewezen lokaal brengt.

En daar staan ze. Uw klasgenoten. Ze staan daar op zich. Geen partners. Die zaten op andere scholen en hebben hier niets te zoeken. Dan en daar beseft u, dat u niet op een reünie bent, maar midden in een mijnenveld staat. Daar staat Jan-Kees, kon niet leren, maar werd captain of industry. Daar staat Valérie, de droom van alle jongens. Wat is er van haar geworden? En dan Willem, die zo handig kikkers kon opblazen en nu, naar verluud, emeritus hoogleraar Biochemie is van de RUG (Rijks Universiteit Groningen). Of Marlieke, iets verderop in het lokaal. Vier keer samen met u mee naar een schoolfeest geweest. Na het eindexamen nooit meer gezien. En daar staat u zelf. Één studie, één baan, één vrouw, één huis en wat onbeduidende kinderen en kleinkinderen (foto's vergeten). Niets gepresteerd om aan Jan-Kees of Willem het hoofd te bieden, niets om aan Valérie of Marlieke te tonen. En erger nog, in uw totale desinteresse van de afgelopen decennia, hebt u verzuimd de gangen van uw klasgenoten te volgen. Zijn ze gezond, zijn ze getrouwd en zo ja hoe vaak? Elke vraag kan pijnlijk zijn. U staat niet op een reünie, u staat in een mijnenveld.

Hoe verder? De kunst is om elke vraag zo te formuleren, dat de ondervraagde, als dat nodig is, een pijnloos antwoord kan geven. Vraag niet "Hoe gaat het met jou?" maar beken eerlijk "Ik heb lang niets meer van je gehoord". En, dat is belangrijk, begin bij Valérie. Ze staat alleen. Ze heeft haar glans nog niet verloren. De oudere jongens schromen nog steeds om haar te benaderen, de oudere meisjes haten haar nog steeds. Ze staat niet alleen, ze is allen. En daar komt u. U slaat een groot aantal vliegen in één klap. Eindelijk spreekt u haar aan en neemt revanche op uw lafhartige verleden. U redt Valérie uit haar isolement. U staat (eindelijk) naast het mooiste meisje van de klas, iedereen kijkt bewonderend naar u om. En, oh wonder, het komende half uur hoeft u niets te zeggen. Valérie ratelt er vrolijk op los.

Ze vertelt over de vier huwelijken, de paleizen in Biarritz en op de Bermudas, de Lear Jets en de Daimlers en de lage uitkering, waarvan ze nu moet rondkomen. En dan suggereert ze, dat u vroeger wat langer had moeten aanhouden. Dat ze altijd al heimelijk verliefd op u was. Dat het nu eindelijk tot een afspraakje zou moeten komen. Een goed idee? Nee, een landmijn! U denkt aan die ene vrouw, dat ene huis en die onbeduidende kinderen en in een oogwenk staat u bij Jan-Kees.

U opent met het "Lang niets meer van je gehoord". De landmijn ontploft spontaan. "Ach" zegt Jan-Kees. en haalt een foto uit zijn jasje. Jan-Kees in ziekenhuisbed aan vijf infusen in het Medisch Centrum Oost. Het gevecht naar en op de top heeft zijn tol geëist. Het houdt niet over met Jan-Kees, zo blijkt. Maar ook blijkt dat Jan-Kees, altijd al een groot verteller, graag over zijn medisch dossier vertelt en dat met groot gevoel voor detail. Ook nu hoeft u een half uur niets te zeggen. Gevaar voor uzelf dreigt hier verder niet, of het zou zijn, dat u uit tijdgebrek op deze reünie niemand anders meer kunt spreken. Gelukkig, er komt een andere oude kennis bij staan. Jan-Kees begint opnieuw en u kunt er zonder morele schade tussenuit.

Gesterkt door deze ervaring gaat u zonder schromen op Marlieke af. Nog voor u iets kunt zeggen ziet u aan haar blik, dat het mis is. De landmijn ontploft recht in uw gezicht. Twee jaar na school heeft ze op u gewacht. Twee jaar heeft ze verzoeken van andere, betere kandidaten afgewezen. Twee jaar kon ze van verdriet niet studeren. Maar toen heeft ze haar leven weer op de rails gezet, wiskunde gestudeerd, een man gevonden etcetera, etcetera.. Ook Marlieke vertelt, eenmaal verlost van haar bekentenis, een openhartig verhaal. Eigenlijk kunnen ze dat allemaal hier op de reünie. Allemaal, behalve u. Ze weten ook allemaal veel meer van elkaar, en van u, dan u van hen.

Willem van de RUG blijkt een landmijn op zich. Hij komt spontaan bij u staan met twee biertjes in de hand (de bar is inmiddels open) en steekt ongevraagd van wal. Biochemische experimenten in Siberië, congressen op Hawaï, uitwisselingen met Buenos Aires en een pensioen van hier tot Tokio. En desondanks natuurlijk nog volop actief.

Uit uw ooghoeken ziet u Valérie en Jan-Kees de agenda's trekken. Weer een kans op een groots en meeslepend leven gemist. Dat was de laatste mijn. Over vijf jaar nog eens proberen.

Henk Haas

Personalia

De BGH ontving bericht van overlijden ontvangen van de leden:

- De heer P.C. Rouffaer, Voerendaal;
- De heer H.W. de Buyzer, Amsterdam;
- De heer J.J. Gras, Delfzijl;
- Mevrouw Overdijk – van Lieverlooi, Bommel;
- De heer R.H. Pool, Molenhoek.

en van de partners van leden:

- Echtgenote van G. Wiellersen, Beek-Ubbergen;
- Echtgenote van M.C. van Drie, Steenwijk;
- Echtgenote van K. van Zijl de Jong, Nijmegen;

Als nieuwe leden hebben zich aangemeld (in volgorde van aanmelding):

- De heer H.A. Heckmann, Nijmegen;
- De heer C.H. Oosterhuis, Groningen;
- De heer R. Rambat, Goes;
- De heer R.J. Meijer, Zuidbroek;
- De heer W. Starkenburg, Apeldoorn;
- De heer G. te Slaa, Molenhoek;
- De heer W. Vossen, Boxtel.
- De heer L. Pekaar, Goes;
- De heer L. Visser, Rotterdam

13

Vergaderdata

De eerstvolgende Algemene ledenvergadering van de BGH wordt gehouden op:

dinsdag 8 april 2014

Deze vergadering wordt zoals gebruikelijk gehouden in de Van Hasseltzaal (voorheen zaal 6) van het kantoor van RoyalHaskoningDHV aan de Barbarossastraat te Nijmegen. De ontvangst is vanaf 11.30 uur met om 12.00 uur de lunch. Het einde van de vergadering is omstreeks 15.30 uur.

U ontvangt in maart 2013 een uitnodiging voor deze vergadering, inclusief agenda en bijbehorende bijlagen.

